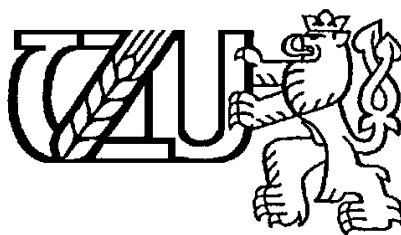

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Teze k diplomové práci

Téma: **Regionální rozvoj**

Vedoucí diplomové práce: Ing. Josef Zilvar CSc.

Autor diplomové práce: Bc. Lenka Antošová

©Praha 2005

Regiony se v Evropě staly významnou hnací silou v rozvoji společnosti založené na znalostech a na základě jejich dosavadních zkušeností, kvality a angažovanosti budou sehrávat stále větší úlohu při dosahování ekonomického růstu a konkurenceschopnosti. Ekonomický výzkum ukazuje, že zdokonalování znalostí a šíření technologií na regionální úrovni se může prokázat jako jedna z nejúčinnějších cest ekonomického růstu. Geografická blízkost stále zůstává jedním z nejmocnějších činitelů, které ovlivňují intelektuální, komerční a finanční poměry, a tím také ovlivňují inovační procesy. Regiony jsou v tomto smyslu důležité, protože vytvářejí prostorovou základnu pro seskupení různých nositelů inovací a výzkumu v tzv. klastrech, které jsou považovány za hybné síly regionálního rozvoje.

Klastry jsou tvořeny skupinami inovačních firem, akademických a výzkumných institucí, různých typů místních rozvojových agentur a dalších podpůrných organizací. Jejich struktury obsahují rozvojovou znalostní bázi, podpůrnou infrastrukturu a mají také kulturní rozměr. Základem tohoto předávání znalostí je výzkum a technický rozvoj.

V diplomové práci je dokumentován aspekt regionálního podnikatelského prostředí a podpory podnikání na příkladu vytváření a vytvoření Moravskoslezského strojírenského klastru.

Diplomová práce je členěna do tří základních oddílů. Úvodní část obsahuje teoretická východiska k regionálnímu rozvoji. O klastrech obecně pojednává první část této práce, kdy se bylo možno seznámit s pojmem klastry a obecnou charakteristikou klastrů. Ve druhé části navazoval popis regionální politiky České republiky s ohledem na vznikající klastrové iniciativy. Poslední část je zaměřena na zhodnocení konkrétního klastru.

Cílem této diplomové práce je postihnout současné trendy v uplatňování regionální politiky České republiky. Nejprve jsou vyjasněny základní pojmy a principy, jež jsou s problematikou regionálního rozvoje úzce spojeny. Vzhledem k vzrůstajícímu významu klastrů v regionálním rozvoji je záměrem této diplomové práce objasnění tohoto pojmu, stručný popis průmyslových klastrů, nastínění faktorů, které podmiňují vznik úspěšných klastrů a vysvětlení důvodů pro použití klastrů jako cesty k rozvoji regionu. V závěrečné části diplomové práce je dokumentován aspekt regionálního podnikatelského prostředí a podpory podnikání na konkrétním příkladu vytváření a vytvoření Moravskoslezského strojírenského klastru. V této části práce byl analyzován Moravskoslezský strojírenský klaster pomocí Porterova modelu, který je pro zhodnocení klastru modelem nejvhodnějším.

Moravskoslezský strojírenský klastr, který si v roce 2003 získal cca 40 členů, má s pomocí zahraničních konzultantů CzechInvest a Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje zpracovanou svou vizi, rozpočet na dva roky, kde je nutně počítáno s podporou z veřejných a projektových prostředků, podnikatelský záměr a marketingovou strategii. Pro své členy v r. 2003 uskutečnil několik významných seminářů (marketing, inovace, lidské zdroje, benchmarking, společný nákup, strukturální fondy), zahraniční prezentace v kanceláři CzechInvest v Londýně a Birminghamu pro cca 80 britských strojírenských firem, na konferenci sdružení německých strojírenských firem VDMA v Kolíně n/Rýnem a na 6. celosvětové konferenci Institutu pro konkurenceschopnost "Inovační klastry - nová výzva" ve švédském Göteborgu.

V současné době je strojírenský klastr značně fragmentovaný a vazby mezi firmami jsou relativně slabé. Mnoho společností v klastru není konkurenceschopných ve smyslu globálních požadavků, klíčové firmy stále procházejí rozsáhlou restrukturalizací a reorganizací, image strojírenství v kraji není valný, strojírenství nemá dostatek nových profesí, firmy pracující ve mzdě pro zahraničního odběratele se cenově poddrážejí, chybí soustavná komunikace mezi podnikateli, univerzitami, krajským úřadem a dalšími institucemi, která by umožnila situaci zlepšovat.

Strategie klastrů není všelékem, avšak uvedené problémy pomohla v řadě případů vyřešit. Úspěch a další rozvoj Moravskoslezského strojírenského klastru dnes závisí na aktivitě členů, získání podpory z veřejných a projektových zdrojů, včetně strukturálních fondů, na odbornosti a osobnostní zdatnosti výkonného personálu. Silnou stránkou manažerů klastru musí být schopnost vytvořit vztah důvěry k firmám a institucím v klastru a dosahovat projektovaných parametrů své činnosti tak, aby se klastr mohl stát samofinancovatelným do dvou let a zcela sloužil svým členům, kteří převezmou jeho řízení.

V České republice je nedostatečná důvěra a chybí mechanismy pro spolupráci na podporu účinného vytváření a fungování klastrů, které vyžaduje dlouhodobý strategický výhled a postupný rozvoj na základě specifických technik pro podporu klastrů. Tento problém je schopen řešit CzechInvest prostudováním zkušeností západoevropských a severoamerických zemí s vytvářením příznivých podmínek pro vznik a fungování klastrů. Řešením tohoto problému se již zabývá evropský projekt ACENET, který si klade za cíl shromáždit a následně rozšířit mezi své

členy informace a zkušenosti o vytváření a řízení klastrů a sítí firem. Výstupem projektu bude zpráva o nejlepších praktikách využívaných v rámci členských regionů v projektu.

V současné době neexistuje dostatečná informovanost o tom, co je to vytváření klastrů, tím dochází často k nedorozuměním. Kraje často nevědí, zda regionální specializace vytváření klastrů umožňuje. Proto by bylo vhodným řešením zapojení příslušných krajů do identifikace klastrů celostátního významu. Podstatným problémem je opatření, které stanovuje přísné požadavky na seskupení alespoň 15 podniků, což zabraňuje vytváření projektů v terénu tzn. zdola nahoru. Zahraniční programy často povolují jen 3-4 podniky pro vytvoření klastru. Snížením počtu požadovaných podniků by se zvýšil zájem o využití programu Klastry. Tyto problémy je nutno řešit v nejbližším časovém horizontu.

Jelikož se jedná o aktuální problematiku, hlavním zdrojem informací v českém prostředí zůstává v současné době internet a skrze něj přístup na internetové stránky organizací a institucí, které s danou problematikou mají nějaký vztah. Dostatek literatury je možno konstatovat pouze v oblasti obecné tematiky regionální politiky Evropské unie.

Závěrem lze vyjádřit přesvědčení, že se pro Moravskoslezský kraj a ostatní kraje ČR toto cílené plánování a podpora průmyslových klastrů s významnou finanční podporou z veřejných rozpočtů stane prioritou jako dobrá investice pro budoucí konkurenceschopnost celé země.

Vybrané použité zdroje

1. Adamčík, S. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava, VŠB, 2003, ISBN 80-7078-837-2
2. Blažek, J., Uhlíř, D. *Teorie regionálního rozvoje*. Praha, Nakladatelství Karolinum, 2002, ISBN 80-246-0384-5
3. Hron, J., Tichá J. *Strategické řízení*. Praha, ČZU, 2003
4. Hučka, M. *Strukturální politika a její regionalizace*. Ostrava, Repronis, 2001, ISBN 80-86122-90-5
5. Skokan, K. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Repronis Ostrava, 2004, ISBN 80-7329-059-6
6. Wokoun, R. *Regionální politika a rozvoj v České republice*. Praha, MMR ČR, 1999